خبر

راستی‌آزمایی اطلاعات مردم در انتظار دستور دولت

● **ایسنا:** رییس سازمان مالیاتی گفت: نظام مالیاتی وارد حساب بانکی افراد نمی‌شود. راستی‌آزمایی اطلاعات مردم در فاز دوم هدفمندی فعلا آغاز نشده است. بیش از ۲۰۰ ورزشکار بدهکار مالیاتی در کشور شناسایی شده‌اند. آمار ممنوع‌الخروجی‌های کشور، بیش از شش‌هزار نفر است. رییس کل سازمان امور مالیاتی کشور با تاکید بر اینکه ورزشکاران توانایی پرداخت بدهی‌های مالیاتی را دارند گفت: بیش از ۲۰۰ نفر از ورزشکاران و مربیان داخلی و خارجی در فهرست بدهکاران مالیاتی این سازمان قرار دارند. عسکری گفت: دولت از هر مسیری که تشخیص دهد نسبت به راستی آزمایی اقدام خواهد کرد ولی تا الان چیزی برای راستی‌آزمایی از ما خواسته نشده است.

مجلس سفره یارانه نقدی را جمع می‌کند

● **خانه ملت:** عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس، با تاکید بر حمایت نمایندگان مجلس از طرح جایگزینی یارانه نقدی با کارت اعتباری انرژی، گفت: کارت سهمیا به کاهش نقدینگی و مصرف در سوخت می‌انجامد. جعفر قادری طرح جایگزینی یارانه نقدی با کارت اعتباری انرژی را مثبت ارزیابی کرد و گفت: اولویت قراردادن حامل‌های انرژی برای پرداخت از طریق یارانه نقدی می‌تواند در کاهش نقدینگی و مصرف در سوخت بینجامد.

پشت‌پرده واردات برنج‌های آلوده هندی

● **فارس:** رایزن بازرگانی ایران در هند با بیان اینکه برخی بازرگانان ایرانی فقط دنبال منفعت‌طلبی هستند، گفت: واردات برنج بی‌کیفیت هندی به‌خاطر سفارش تجار سودجو است. محمد مداح گفت: مشکل اینجاست که شرکت‌های خریدار ایرانی برنج را از شرکت‌های واسطه یا شرکت‌های درجه‌دو هندی می‌خرند و مشکل برنج هندی نیست، بلکه خریدار ایرانی است که برای منافع خود برنج نامرغوب، آلوده یا غیراستاندارد وارد می‌کند و سلامت مردم و جامعه را به خطر می‌اندازد.

افزایش تقاضای گاز تا ۲۵درصد

● **ایسنا:** رییس انجمن صنفی جایگاه‌داران سی‌ان‌جی با اشاره به افزایش ۱۵ تا ۲۵درصدی مصرف این سوخت، در مورد افزایش قیمت گاز به ۴۵۰تومان گفت: قیمت گاز (سی‌ان‌جی) متناسب و متعادل‌تر از گذشته شده و تاثیر خوبی بر جایگاه‌داران سی‌ان‌جی و مصرف‌کنندگان دارد. اردشیر دادرس با اشاره به اینکه مصرف سی‌ان‌جی در شهرهای اصلی، کلانشهرها و شهرهای درجه ۲ از نظر جمعیت و بین‌راهی به‌طور میانگین بین ۱۵ تا ۲۵درصد افزایش یافته است و تقاضا بیشتر شده که نشان می‌دهد شعور فنی و اقتصاد انرژی مردم بالاتر رفته است، گفت: مردم در انتخاب و مصرف فرآورده‌های مختلف دقت بیشتری به خرج می‌دهند. رییس انجمن صنفی جایگاه‌داران سی‌ان‌جی در مورد نظر فعالان سی‌ان‌جی نسبت به قیمت جدید گاز گفت: نسبت قیمت سی‌ان‌جی به بنزین تعدیل شده و از ۷۵درصد به ۵۰درصد رسیده است.

از نیمه دوم سال ۹۲ تاکنون

شتاب افزایش قیمت در «سبد کالا» ۶ تا ۸درصد کاهش یافت

● **ایسنا:** اگرچه سال ۹۲ آغازی برای رشد تورم دورقمی در اقتصاد کشور بود و تا نیمه سال به اوج خود رسید اما در نیمه دوم و قرارگرفتن در سراشیبی از سرعت افزایش قیمت‌ها در سبد کالای روستایی هشت و شهری شش‌درصد کاسته شد. تفاوت در رقم تورم دو بخش شهری و روستایی همواره مشهود بوده است به گونه‌ای که گاهی این فاصله، اندکی کم و گاهی بیشتر می‌شود. این در حالی است که بررسی آمارهای قیمتی مرکز آمار نشان می‌دهد که با وجود فاصله بین شاخص‌های تورمی در سبد شهری و روستایی بین شروع روند رشد و کاهش این دو حوزه فاصله قابل ملاحظه‌ای وجود نداشته و تقریبا همزمان است. بر این اساس تورم ماهانه در شهرها در حالی از شهریور ۹۱ در شیب افزایشی قرار گرفته و بدون هیچ کاهشی از ۲۴/۸درصد تا مهر ۹۲ به ۳۶/۲درصد افزایش می‌یابد که شتاب‌گرفتن رشد قیمت‌ها در سبد کالا و خدمات روستایی از آذر ۹۱ با رقم ۲۸/۵درصد شروع و با رشد بدون توقف به ۴۲درصد در مهر ۹۲ می‌رسد. بنابراین تورم روستایی در دوران رشد خود حدود ۱۴درصد و تورم شهری نزدیک به ۱۲درصد افزایش می‌یابد. در عین حال مهر ۹۲ که پایان صعود تورم و آغاز روند معکوس شاخص تورم برای هر دو بخش است، بیانگر آن است که اگرچه تورم روستایی رشد خود را با تاخیر دوماهه نسبت به شهری در پیش گرفت اما در قرارگرفتن در شیب کاهشی از آن جا نمانده است. این درحالی است که رسیدن تورم شهری به ۳۰/۱ با کاهش بیش از شش‌درصدی در نیمه دوم سال ۹۲ تا پایان فروردین و کاهش هشت‌ونیم‌درصدی تورم روستایی به ۳۳/۵درصد نشان می‌دهد که با وجود ریزش شش تا هشت‌درصدی سرعت رشد قیمت‌ها برای خانوارهای روستایی و شهری بازهم روستانشینان فشار قیمتی بیشتری را نسبت به شهرنشینان تحمل می‌کنند.

بحران آب در جهان و دغدغه‌های ما

تنگنای سرمایه‌گذاری در بخش «آب» ایران

بایزید مردوخی
اقتصاددان

عکس: AP

برای مردم بسیار عادی است که قیمت مواد غذایی وقتی که کمیاب است، افزایش یابد اما نمی‌توان تصور کرد که تمایلی برای پرداخت بیشتر برای آب وجود داشته باشد. مردم به‌جای پرداخت برای آب، بیشتر به سرنگون کردن دولت‌هایشان راغب هستند. مورالز، به دلیل رهبری مخالفان خصوصی‌سازی آب در کوچا بامبا، به ریاست‌جمهوری کشور خود رسید.

قیمت پایین آب درواقع یارانه‌ای پنهان است که در همه کشورها وجود دارد. در ایالات‌متحده فقط ۱۶درصد جمعیت از آبی استفاده می‌کنند که شرکت‌های خصوصی عرضه می‌کنند و بقیه، آب را از تاسیسات شهرداری‌ها که قیمت را بر پایه هزینه انتقال و توزیع آن تعیین می‌کنند خریداری می‌کنند.

اگر رودخانه‌ها جریان نداشته باشند، چیزی در آن نمی‌تواند زندگی کند. بیش از ۲۰درصد انواع ماهی‌های آب شیرین موجود در قرن گذشته، هم‌اکنون در خطر نابودی هستند یا منقرض شده‌اند.

راه «حفظ» آب، بهبود شیوه‌های تحویل آن است- پوشش کانال‌های آبیاری یا لوله‌کشی- یعنی کاستن از آبی که به دلیل نفوذ در خاک، «از بین می‌رود». اما درواقع همه این آب از بین نمی‌رود بلکه بیشتر آن به سفره‌های آب برمی‌گردد یعنی جایی که می‌توان آن را پمپاژ کرد. تنها مقدار آبی که در یک سیستم هیدرولوژیک از دست می‌رود، از راه تبخیر- تعرق است زیرا هیچ‌کسی نمی‌تواند آبی را که وارد اتمسفر شده است مورد استفاده قرار دهد. اگر قرار است یک صرفه‌جویی واقعی صورت بگیرد، یا باید تبخیر را قطع کرد (مثلا با ذخیره آب در زیرزمین یا تحویل آن به ریشه‌های گیاه در زیر خاک)، یا نباتاتی غذایی را با تعرق کمتر تولید کرد. یکی از راه‌های بقای آب و جلوگیری از تبخیر آن در سدها، حفظ و نگهداری آب درون لوله در زیرخاک یا استفاده از همان تکنولوژی قنات است که ایرانیان هزاران سال پیش ابداع کرده بودند.

سیاست‌های معطوف به کاهش آب‌بری در تولید کشاورزی، می‌تواند عملا به کاهش آب زیرزمینی منجر شود زیرا راهکارهایی که هدف آنها آبیاری موثرتر و کاراتر است، به افزایش بازده محصول در بالادست منجر شده و این به خودی خود موجب افزایش ET (تبخیر- تعرق) و در نتیجه کاهش آب باقیمانده‌ای می‌شود که به سفره‌های زیرزمینی تزریق شود. کشت محصولات بیشتر در اراضی وسیع‌تر نیز به افزایش ET منجر می‌شود.

افزایش بایوماس- کل ماده سبزینه- تقریبا با افزایش متناسب تعرق همراه است مگر آنکه رطوبت یا مواد مغذی تغییر پیدا کند، یا نبات را از نظر ژنتیکی بتوان تراریخته کرد. در هر حال رابطه بنیادی بین بایوماس و تعرق تغییری نمی‌کند. کشورهای ثروتمند سد می‌سازند و کشورهای فقیر به جز چند استثنا، اجرای پروژه‌های بزرگ را بسیار مشکل‌تر می‌دانند. اما پروژه‌های بزرگ، یادمانی برای فخرفروشی سیاستمداران فراهم می‌کند. پروژه‌های کوچک آبی هیچ جاذبه‌ای برای سیاستمداران کله‌گنده ندارد، در حالی‌که سدهای کوچک را ارزان‌تر می‌توان ساخت.

هزینه‌های تلاش برای کنترل آب و تغییر مسیر آن به وسیله کانال‌ها، ذخیره‌سازی در سدها و رزوارها تاکنون بسیار سنگین بوده، از آن جمله دشت‌هایی است که زیر آب غرق شده، روستاها و زیست‌مکان‌هایی که نابود شده و دریاچه‌های سرزمینی که به چاله آب‌ها تبدیل شده‌اند.

سدنیل (آسوان) را غالبا به‌عنوان نمونه‌ای تقریبی از سازه‌ای رویایی نام می‌برند که عظمت نیل بزرگ را پیش از آنکه به دریا بریزد به یک چکه تبدیل کرده و پشت‌سر خود نیز انفجاری از علف هرز آبی، سیلی از بیلارزیا (بیماری انگلی کرمی)، کانال‌های آلوده آبیاری و برساختن رسوبی در کف سد که می‌توانست به اندازه تمام فرسایش‌های ساحلی از مصر تا لبنان باشد را به‌وجود آورده است.

بانک جهانی که طی پنج‌سال گذشته در بعضی از ۲۰۰سد بزرگ ساخته شده در جهان درگیر بوده، آیا امروز حاضر بود به سد آسوان اگر ساخته نشده بود، وام بدهد؟ این بانک در سال ۲۰۰۷ درگیر ۱۰۱سد و پروژه آبی بوده است، در حالی‌که تردیدها در مورد سدهای بزرگ بالا گرفته است. بعضی از پروژه‌های سدسازی، جایگاه نامناسب و طراحی نادرستی داشته و از همان آغاز کار، محکوم به عملکردی غیراقتصادی بوده‌اند. بسیاری از سدهای بزرگ به‌صورت نادرست نگهداری شده یا به زبان ساده از رسوبات انباشته شده‌اند.

بازده سدهای کوچک بسیار بهتر است، حتی اگر به نیت مهمی چون احیای سفره‌های آب و جمع‌آوری آب باران‌های موسمی احداث شده باشند. موفقیت پروژه‌های کوچک سدسازی به تعداد ۵۰۰هزار سد و آبگیر در گجرات هند موجب رشد سالانه کشاورزی به میزان ۹/۶درصد شده است.

پروژه‌های بزرگ سدسازی و سایر پروژه‌های بزرگ انتقال آب در جهان ثروتمند دیگر غیرلازم هستند زیرا خساراتی را که تحمیل کرده‌اند یا فایده‌هایی که به بار آورده‌اند، همگی تحصیل حاصل شده‌اند. کالیفرنیای جنوبی یکی از نمونه‌ها و مصادیق این فاجعه است که تمام آب موردنیازش را با هزینه‌ای سرشار، یا از شمال همان ایالت یا از ایالت کلرادو، از رودخانه نفرین‌شده‌ای می‌گیرد که بسیار قبل از آنکه به دلتای خود یعنی هفت‌هزارو۵۰۰کیلومترمربع زمین باتلاقی برسد که زمانی سرشار از حیات وحش بود و اکنون مغلوب اقیانوس آرام شورمزاج شده است، می‌میرد. اما هالیوود به حیاتش ادامه می‌دهد که در آن طرفداران محیط‌زیست مانند جیمز کامرون کارگردان «آواتار» و قهرمان جدید مخالفان آمازونی سدبرنامه‌ریزی‌شده «بلومونته» برزیل هنوز در هالیوود هستند.

احداث سد خاکی موسوم به «سد دایک» در قسمت جنوبی دریاچه زریبار در مریوان، موجب شده است که تا حدودی سیستم باز دریاچه به یک اکوسیستم بسته تبدیل شود و نسلی از ماهیان بومی دریاچه که به‌طور معمول هنگام تخم‌ریزی، جریان کم‌عمق رودخانه زریبار را انتخاب می‌کردند، منقرض و نابود شود. اینگونه طرح‌ها که غالبا با دیدی مثبت و خیرخواهانه و برای فوایدی ملموس که ممکن است در کوتاه یا میان‌مدت به یک منطقه یا یک بخش از اقتصاد برسانند، از آنجا که بدون بررسی‌های عمیق کارشناسی و آینده‌نگر به اجرا درمی‌آیند، موجب عارضه یا فاجعه‌ای می‌شوند که هیچ‌گاه قابل جبران نخواهد بود. همین سد خاکی به‌نظر کارشناسان، دریاچه زریوار را در خطر زیست‌محیطی قرار داده است.

احداث سد بزرگ «داریان» نیز در خاموشی مطلق اطلاع‌رسانی، موجبات تخریب و نابودی یک فرهنگ اصیل و تاب‌آورده در طول زمان، یک زیست‌بوم کم‌نظیر و یک نظام مولد و خوداتکای تولیدی- معیشتی را فراهم می‌کند و تنها چیزی را که می‌توان با اندکی تغییر در مشخصات سد (کاستن از ارتفاع آن)، نجات داد، آبشار یا «کانی‌بل» است که در گرو پاسخگویی مسوولان سدساز به استمداد بی‌صدای مردمی است که قرن‌ها در سایه همین نعمت‌ها زیسته‌اند و هم‌اینک نیز به‌وجود آن دلخوش کرده‌اند. آنها در سرتاسر مسیر رودخانه «سیروان» زندگی می‌کنند و به‌علت قرارگرفتن آب آن در پشت سد داریان این منبع حیاتی خود را از دست می‌دهند.

از جمله عواملی که در هزینه پروژه‌های سدسازی به‌ویژه در کشورها و مناطق توسعه‌نیافته منظور نمی‌شود، هزینه خرابی‌های زیست‌محیطی و تخریب میراث‌های طبیعی و فرهنگی و تاریخی است که در نتیجه سدسازی‌ها به بار می‌آید و بعضی از آنها به هیچ قیمتی نه در طول عمر یک سد و نه تا انتهای زمان قابل بازیافت نیستند. به‌عنوان یک نمونه، می‌توان نابودی و امحای یک فرهنگ و در واقع یک تمدن را در منطقه‌ای مابین سنندج و کرمانشاه نام برد که در نتیجه احداث سدی به‌نام «داریان» رخ می‌دهد. عناصر این تمدن شامل معماری خاص روستاهای منطقه، شیوه خاص باغداری، ویژگی‌های سنتی تولید صنایع‌دستی، تکنولوژی سنتی تولید و نگهداری مواد غذایی، تکنولوژی سنتی تولید پوشاک (تن‌پوش و پاپوش)، فرهنگ، باورهای آیینی و اماکن مقدس، زیارتگاه‌ها و مساجد، شیوه خاص زندگی ییلاق و قشلاق و... همه و همه زیر آب سد نابود می‌شوند.

از جمله منابع طبیعی که زیر آب سد «داریان» مدفون می‌شود آبشاری است به نام «کانی بل» که از یک سفره آب زیرزمینی که ابعاد آن به‌نظر لایتناهی است، با فشار و در حجمی عظیم و دیدنی به بیرون پرتاب می‌شود. آب این آبشار چند سال پیش توسط کارآفرینی خلاق برای آزمایش و بهره‌برداری صنعتی، به سه آزمایشگاه اروپایی فرستاده شد و هر سه آن را کم‌نظیر اعلام کردند و گزارش دادند که این آب حتی بعد از ۳۰سال، از نظر طعم و رنگ و بو، در بطری بدون تغییر باقی می‌ماند. این ثروت تاریخی مردم منطقه را با چه توجیهی می‌توان زیر آب سدی مدفون و نابود کرد که چیزی از آن به خود آن مردم هم تعلق نخواهد گرفت.

آیا می‌توان این پرسش را مطرح کرد در توجیه فنی- اقتصادی- زیست‌محیطی طرح سد «داریان»، ارزش پولی آن همه عناصر فرهنگی از بین‌رفته و ارزش پولی «کانی‌بل» در بخش هزینه‌های طرح اساسا دیده شده و چگونه و به چه مقدار برآورد شده است که فایده‌های سد را بالاتر و اجرای آن را قابل توجیه کرده است؟ آیا در مقایسه با ثروت‌های پولی به تاراج‌رفته سه‌هزارمیلیاردتومانی و سه‌میلیارددلاری و... که ارزش پیگیری قضایی پیدا کرده‌اند، این ثروت‌های فرهنگی، زیست‌محیطی و طبیعی که بدون سروصدا به تاراج می‌روند، ارزش آن را ندارند که بتوان از برنامه‌ریزان، طراحان و مسوولان این سد انتظار پاسخی به این پرسش‌ها را داشت؟

با این همه به‌نظر می‌رسد که تحلیلگران کمپانی‌های بزرگ سدسازی دنیای ثروتمند و وزارتخانه‌های (پیمانکار) سدساز، که رفتارشان تفاوت چندانی با پیمانکاران بزرگ که ادامه حیاتشان به سدسازی، با علم به همه آثار مخرب زیست‌محیطی سد، ندارد، همچنان سد را نجات‌دهنده کشورهای آفریقایی و توسعه‌نیافته از فقر تبلیغ می‌کنند. در دولت‌هایی هم که مردم و آینده سرزمین‌شان در هیچ محاسبه‌ای مطرح نیستند، آژانس‌های مختلف اعم از بین‌المللی (مانند بانک جهانی)، کمپانی‌های سدسازی سرمایه‌داری و از همه مهم‌تر و فعال‌تر، سازمان‌های اجرایی که به گرایش‌های پیمانکاری و داشتن کار و پروژه و اعتبار عمرانی تا ابد خو گرفته‌اند، همچنان به برنامه‌ریزی و اجرای پروژه‌های بزرگ سدسازی و آبی ادامه می‌دهند.

بیشتر دولت‌ها در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری در بخش آب، عقلایی برخورد نمی‌کنند و این عمدتا به دلیل آن است که آنها در ارزیابی جامع و کامل هزینه‌ها و فایده‌ها ناتوانند و این نیز تا حدودی ناشی از مشکلات قیمت‌گذاری آب در پروژه‌های عمرانی آبی است. بدیهی است چیزی را که نتوان اندازه‌گیری کرد، نمی‌توان مدیریت کرد. مشکل اصلی در ارزیابی هزینه‌ها، تن‌ندادن به برآورد ارزش‌های فرهنگی، زیست‌محیطی، انسانی و طبیعی است که در نتیجه احداث سدها به زیر آب رفته و از بین می‌روند. این برآوردها، در ستون هزینه‌های احداث سدها باید منظور شوند که موجب کاهش شدید نرخ بازده داخلی سرمایه‌گذاری در طرح‌های احداث سد و حتی منفی‌کردن آن هم شود. به حساب‌نیاوردن این جنبه‌های منفی و هزینه‌های ناشی از آن، نوعی فریب و چشم‌پوشی از اخلاق حرفه‌ای است که تنها به دلیل ناتوانی تخصصی مهندسان مشاور یا تصمیم‌سازان سدساز نیست بلکه مربوط است به تمایل سیری‌ناپذیر برای اجرای پروژه و گرفتن اعتبار. این تمایل سیری‌ناپذیر از ویژگی‌های طبیعی و ذاتی پاره‌ای پیمانکاران و مشاوران است که متاسفانه دامنگیر شرکت‌ها و سازمان‌های اجرایی دولتی مرتبط با آب و نیرو در اقتصادهای دولتی- نفتی هم شده است.

نظام تدبیر و مدیریت اقتصادی به دلیل وجود این گرایش در بدنه اجرایی خود، همواره از برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های ضروری بالادست سدها (آبخیزداری) و برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های مکمل پایین‌دست سدها غفلت کرده و از این‌رو فایده‌های برآوردشده در توجیه اقتصادی طرح‌ها نیز تحقق پیدا نکرده است.

بانک جهانی که طی پنج‌سال گذشته در بعضی از ۲۰۰سد بزرگ ساخته شده در جهان درگیر بوده، آیا امروز حاضر بود به سد آسوان اگر ساخته نشده بود وام بدهد؟ این بانک در سال ۲۰۰۷ درگیر ۱۰۱سد و پروژه آبی بوده است، در حالی‌که تردیدها در مورد سدهای بزرگ بالا گرفته است

به‌منظور ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضای آب، یکی از راه‌حل‌ها را قیمت‌گذاری آب در شرایط تعادلی عنوان کرده‌اند، اما هیچ دولتی از این سازوکار استفاده نمی‌کند و قیمت آب را معمولا بین ۱۰ تا ۵۰درصد هزینه عملیات و نگهداری سیستم تعیین می‌کند که این تنها ۱۰ تا ۵۰درصد ارزش آب بر حسب بهره‌وری در کشاورزی است. از این‌رو هرگاه قیمت آب در سطح تعادل عرضه و تقاضای آن تعیین شود، افزایش قیمتی بین چهار تا صدبرابر باید اعمال شود که این امر در بیشتر کشورها به‌معنای خودکشی انتخاباتی یا انقلاب خواهد بود.

به نظر بعضی از افراد، یکی از راه‌ها تجارت آب است. آنها می‌گویند همان‌طور که یک سیستم کارای تجارت داخلی، آب را به باارزش‌ترین کاربردهای آن تخصیص و هدایت می‌کند، یک سیستم کارای بین‌المللی نیز می‌تواند مشوقی برای توسعه صنایع تولیدکننده محصولات پرآب در مناطق مرطوب و صدور آن به مناطق خشک باشد.

واضح است بدون بررسی‌های دقیق و به فوریت نمی‌توان گفت که بعضی از محصولات کم‌آب برتر یا پرآب‌برتر از دیگر محصولات هستند، ولی میزان این «آب مجازی» نهفته در محصولات را می‌توان به‌طور تقریبی محاسبه کرد و برای هر محصول، هر آدم، هر صنعت، یا هر کشور، ردپایی از آب‌بری آنها را تعیین کرد. برای «آب مجازی» نهفته در فرآیند تولید چند کالا، ارقامی ذکر می‌شود مانند ۷۰لیتر برای یک عدد سیب، هزارلیتر برای یک لیتر شیر، ۱۱هزارلیتر برای یک کیلو پنبه و... مقدار آب مجازی یک نسخه مجله اکونومیست، حدود ۱۱/۵لیتر محاسبه شده است. این مقدار اندکی بیش از ۱۰لیتر برای تولید تنها یک برگ کاغذ A4 است.

آب‌بری مجازی بر حسب اقلیم و عملکردهای کشاورزی تفاوت می‌کند. یک کمپانی بزرگ تنها ۴۵ لیتر آب برای تولید یک لیتر آبجو در جمهوری چک مصرف می‌کند ولی در آفریقای‌جنوبی ۱۵۵لیتر، در آفریقا تولید یک‌کیلوگوشت گاو به مقدار ناچیزی معادل ۱۴۶لیتر آب نیاز دارد. واضح است که ارقام آب‌بری مجازی ارقامی دقیق نیستند ولی این خاصیت را دارند که در مورد تولید محصولات مختلفی که متضمن فواید بیشتری هستند به ما آگاهی داده یا اینکه بتوان نسبت به انتقال صنایع به کشور دیگر تصمیم‌گیری و اقدام کرد.

از آنجا که انسان‌ها بر سر نفت و زمین و چیزهای دیگر جنگ می‌کنند، عجیب خواهد بود اگر آنها بر سر کالای چنان باارزش و کمیابی مانند آب نجنگیده باشند. در واقع سابقه این جنگ به توفان نوح در سال‌های ۳۰۰۰ قبل از میلاد مسیح برمی‌گردد که خدای سومر، زمین را با توفانی بزرگ تنبیه کرد. انستیتوی پاسیفیک در کالیفرنیا، بعد از توفان نوح، ۲۰۲ جنگ و حادثه را تا سال ۲۰۰۹ که جیره‌بندی آب در مومبای (بمبئی) هند به شورش انجامید، ثبت کرده است.

در سال‌های پیش از انقلاب که برای اجرای طرح‌های بزرگ سدسازی از اعتبارات بین‌المللی استفاده می‌شد، سازمان‌های مسوول ناگزیر از انجام مطالعات توجیه فنی- اقتصادی در سطح استانداردهای قابل‌قبول بودند. اما در سال‌های بعد از انقلاب به جهت رویگردانی از تسهیلات خارجی، دولت‌ها ناگزیر از تکیه بر منابع داخلی بوده و به دلیل عجله‌ای که در ساخت سدهای بزرگ روی آب‌های مرزی دارند، توجیه فنی- اقتصادی انجام‌شده احتمالا از دقت کافی و استاندارد، به‌ویژه از نظر زیست‌محیطی برخوردار نبوده و بنابراین باید انتظار نقایص و شکست‌های بزرگ در بهره‌برداری از این سدها و بازده‌های ناچیز از سرمایه‌گذاری و آب مهارشده پشت این سدها را داشت.

محمد بایبوردی استاد برجسته آب و خاک کشور می‌گوید: «در ایران چنین معمول است که برای احداث یک کارخانه هزارتنی از کالای خاصی، اقداماتی صورت گیرد و هنگامی که کالای مورد نظر از خط تولید خارج می‌شد، کارخانه را افتتاح کنند. در طرح‌های آبیاری و کشاورزی با آنکه در مطالعات و بررسی‌های اولیه، علت وجودی طرح را تولید فلان مقدار گندم یا سایر محصولات کشاورزی توجیه می‌کنند، اما در عمل، طرح هنگامی پایان یافته تلقی شده و مورد افتتاح عجولانه قرار می‌گیرد که عملیات ساختمانی شبکه و نصب تجهیزات ضروری برای هدایت آب آبیاری تا دروازه قطعات حداقل ۶۰هکتاری فراهم شده باشد. در حالی‌که پیش از آن قرار بوده تا از طرح یادشده ۵۰هزارتن گندم برداشت شود و این مرحله در کلیه زمین‌های آبخور سدهای کشور که به شبکه‌ها و تجهیزات مدرن آبیاری نیز آراسته شده‌اند، حتی پس از ۲۰سال جامه‌عمل به‌خودنگرفته است. از یک‌میلیون‌هکتار زمین‌های آبشخور ۲۰سد مخزنی و ۷۰سد انحرافی کشور، هنوز ۳۰۰هزارهکتار فاقد شبکه (۱) و (۲)، ۴۰۰هزارهکتار فاقد شبکه (۳) و (۴) و ۸۰۰هزارهکتار این مجموعه فاقد شبکه‌های درون قطعات زراعی هستند.»

سد «داریان» احتمالا از نظر آبرسانی به کشتزارهای دیم در مناطق دیگر، در صورت برنامه‌ریزی درست و اجرای به‌موقع طرح‌های تکمیلی آبخیزداری و کانال‌های آبیاری، فوایدی خواهد داشت. برای آنکه خسارت‌های فرهنگی، زیست‌محیطی و اقتصادی به بستر اقلیمی آن به شرحی که اشاره شد به حداقل برسد، نیاز به اقدامات اصلاحی، پیش از آبگیری و بهره‌برداری دارد و امید است دستخوش سنت‌های پیش‌گفته سدهای کشور و تعجیل در مراسم افتتاح آن بدون این اصلاحات نشود.

ادامه دارد ...

گذر

تغییر تعرفه واردات خودرو به سال ۹۴ موکول شد

● **تسنیم:** معاون امور صنایع وزیر صنعت با اعلام اینکه تعرفه واردات خودرو که پایان سال گذشته ابلاغ شده، تا پایان امسال تغییری نخواهد کرد، گفت: دستور کار فروش خودرو بعد از بررسی در شورای سیاستگذاری قیمت خودرو و با هماهنگی رییس‌جمهور ابلاغ خواهد شد. محسن صالحی‌نیا افزود: این تصمیمی است که براساس تصمیم وزرای عضو کمیسیون ماده یک در انتهای هر سال برای سال بعد گرفته می‌شود.

شاخص بورس مثبت شد

● **تسنیم:** در جریان معاملات دیروز بازار سرمایه، شاخص بورس پس از دو روز افت، ۱۹۴ واحد رشد کرد. پس از دو روز افت پی‌درپی و کاهش ۵۹۴ واحدی شاخص بورس، در جریان معاملات دیروز بازار سرمایه، نماگر بازار ۱۹۴ واحد رشد کرد و تا ارتفاع ۷۷هزارو۷۶۳ واحدی پیش رفت. همچنین دیروز ۶۷۹میلیون سهم و حق‌تقدم به ارزش ۱۹۰میلیاردتومان در ۶۸هزار نوبت معاملاتی دادوستد شد و نمادهای معاملاتی شبندر، وامید و خودرو بیشترین تاثیر مثبت و رمپنا، وپاسار و اخابر بیشترین تاثیر منفی را بر حرکت دماسنج بورس داشتند. بازگشایی نماد معاملاتی شرکت‌های کشت‌وصنعت پیاذر، گروه مدیریت سرمایه‌گذاری امید، پتروشیمی کرمانشاه، پتروشیمی زاگرس، میدکو، سرمایه‌گذاری اعتلا البرز، کی‌بی‌سی و توقف نمادهای معاملاتی شرکت‌های پتروشیمی شیراز، تجارت الکترونیک پارسیان، البرز دارو، سبحان دارو، رینگ‌سازی مشهد و الکتریک خودرو شرق نیز از اتفاقاتی بود که در جریان معاملات امروز بورس رقم خورد.

پرداخت تسهیلات ۲۰میلیون‌تومانی به خودروهای فرسوده

● **تسنیم:** رییس ستاد مدیریت حمل‌ونقل و سوخت از اعطای تسهیلات تا سقف ۲۰۰میلیون‌ریال به خودروهای فرسوده خبر داد و گفت: بانک صادرات و ستاد مدیریت حمل‌ونقل برای خروج ۶۰هزار دستگاه خودرو فرسوده تفاهمنامه همکاری امضا کردند. سیدمجتبی شفیعی افزود: در این تفاهمنامه بانک صادرات تسهیلات لازم برای خروج خودروهای فرسوده، تاکسی و سواری را تا سقف ۲۰۰میلیون‌ریال تامین خواهد کرد. وی تصریح کرد در این طرح، خودروهای سواری صد تا ۱۵۰میلیون‌ریال و خودروهای تاکسی ۲۰۰میلیون‌ریال تسهیلات جهت اسقاط خودرو فرسوده و جایگزینی با خودرو جدید دریافت خواهند کرد. شفیعی خروج تاکسی‌های فرسوده از ناوگان حمل‌ونقل را از اولویت‌های این تفاهمنامه دانست و گفت: در حال حاضر بیشتر از ۶۰هزار تاکسی فرسوده در ناوگان حمل‌ونقل عمومی وجود دارد که با توجه به توسعه حمل‌ونقل عمومی، خروج این تاکسی‌ها در اولویت این تفاهمنامه خواهد بود.

پیشنهاد تسویه بدهی هند با «ریال» عمان

● **فارس:** منابع هندی از پیشنهاد ایران به هند برای تسویه بدهی نفتی خود با ریال عمان و احتمال پرداخت دیون نفتی پالایشگاه مانگالور این کشور به تهران در سه قسط ۵۰۰میلیون‌دلاری خبر دادند. ساوراب چاندرا یکی از مقامات وزارت نفت و گاز طبیعی هند در این‌باره گفت: این تصمیم در سطح مقامات ارشد گرفته شده است؛ موقعیت بازبینی و پس از آن در مورد ایجاد این صندوق تصمیم‌گیری خواهد شد.

سونامی بیکاران دانشگاهی در راه

● **ایرنا:** معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: سال گذشته معادل ۴/۵میلیون نفر در دانشگاه‌های کشور به تحصیل اشتغال داشتند که به‌زودی این جمعیت عظیم وارد بازار کار کشور خواهند شد. کوروش پرند گفت: طی سال‌های ۵۹ تا ۶۴ جمعیت ایران ۳/۹درصد افزایش یافته و کودکانی که در آن دوران به‌دنیا آمده‌اند هم اکنون به سن اشتغال رسیده‌اند.